ГАЗЭТА РАБОЧА-СЯЛЯНСКАЙ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

ПРОЛЕТАРЫ ЎСІХ КРАЁЎ, ЗЛУЧАЙЦЕСЯ!

ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА

ОРГАН ЦЭНТРАЛЬНАГА І МЕНСКАГА КОМІТЭТАЎ ЛЕНІНСКАГА КОМУНІСТЫЧНАГА САЮЗУ МОЛАДЗІ БЕЛАРУСІ

№ 65 (447) Нядзеля 12 чэрвеня 1927 г. | Выходзіць тры разы на тыдзень у сераду, пятніцу і нядзелю | Год выд. VII. | Рэдактар прымае ад 12 да 2 гадз. дню. Сакратар ад 10—12 і ад 2—3 гадз. Тэл. № 903. | Адрас рэдакцыі газэты „Чырвоная Зьмена“: Менск, Комсам. 25.

Сход актыву

Даклад тав. Кнорына

У сераду, 15-га чэрвеня г. г. а 7-й гадзіне ўвечары, у памяшканьні клюбу Карла Маркса адбудзецца сход актыву Менскай організацыі ЛКСМБ.

На абвестцы дню: **даклад сакратара ЦК КП(б) Б тав. Кнорына аб міжнародным становішчы.**

Білеты па райкомах ЛКСМБ.

Менакругком ЛКСМБ.

Да ўсіх членаў УсеЛКСМ і ўсёй працоўнай моладзі Савецкага Саюзу.

Адозва ЦК УсеЛКСМ

Таварышы! **Буржуазія рыхтуе абваліць на галовы працоўных новую сусьветную вайну.**

Урад ангельскіх кансэрватараў, парваўшы гандлёвыя і дыплёматычныя адносіны з Савецкім Саюзам, зрабіў рашучы крок да вайны.

Цьвёрдалобыя лёрды зрабілі гэта таму што нашы посьпехі на франтох гаспадарчага будаўніцтва ўсё больш і больш даказваюць перавагу соцыялістычнае організацыі над капіталізмам, які развальваецца.

З кожным месяцам робіцца ўсё цяжэй абыходзіць моўчкі той факт, што магутная Англія ня мае сілы залатаць тую дзірку, якую зрабіла вайна яе гаспадарцы, а савецкая рэспубліка ідзе па шляху новых перамог, пасоўваючы наперад сваю прамысловасьць і сельскую гаспадарку.

Цьвёрдалобыя зрабілі гэта таму, што ўсеагульная забастоўка, гэраічная барацьба гарнякоў і кітайская рэволюцыя, як землязрыт, пахіснулі глебу над нагамі пануючых клясаў і прымусілі іх мятусіцца ў шуканьні выхаду.

Гэта зрабілі яны таму, што самы факт існаваньня і посьпехі Савецкага Саюзу ўздымаюць пролетарыяў Англії і каленіяльныя народы на барацьбу за сваё вызваленьне.

Яны зрабілі гэта таму, што ўпэўнены ў посьпехах сваёй авантуры ў шэрагах рабочае клясы, у здрадніцтве правых і згіднай пагодлівасьці левых правадыроў.

Уся політыка ангельскіх кансэрватараў правакуе вайну і няўхільна прывядзе да яе, калі яны не зломяць галаву раней, калі іх не прагоняць да гэтага ангельскія пролетары і прыгнечаныя народы.

Ангельская буржуазія хоча вайны. Яна бязупынна рыхтуецца да яе, ашукоўваючы масы і ў той-жа час надзяваючы на іх жалезную вузду, у выглядзе новага закону аб профсаюзах, падкупаючы адных, застрашаючы другіх і ўзбройваючы ўсіх, хто можа выступіць проці краіны пролетарскае дыктатуры.

Нерапынак, які мы атрымалі пасьля ліквідацыі грамадзянскае вайны і выкарысталі для ўмацаваньня нашае гаспадаркі, можа быць сарваны ў любы момант.

Мы ведаем гэта, і таму павінны быць гатовы да ўсяго, павінны быць узброены ідэйна і матэр'яльна.

Міжнародныя абставіны сурова павялічваюць адказнасьць кожнага з нас.

Рыхтавацца да магчымае вайны, гэта ня значыць кінуць штодзённую працу на заводах, у сельскай гаспадарцы і ў грамадзкіх організацыях. Гэта значыць наадварот: ня спыняць яе з нябачнай да гэтага ўпартасьцю, дамагаючыся вялізэзнай энэргіі, дакладнасьці і выкананьня ва ўсім.

Уласна таму, што перапынак можа быць сарваны ў любы момант, мы павінны кожны дзень выкарыстаць на ўмацаваньне нашае гаспадаркі, краіны і комсамолу.

Будзем рыхтавацца да адпору заклятаму ворагу, павышаючы дысцыпліну ў комсамоле, паляпшаючы сыстэму працы, бязьлітасна змагаючыся з расхлябанасьцю і безадказнасьцю, выконваючы цалкам у тэрмін атрыманае даручэньне, якое-б малое яно ні было.

Толькі пасьля праверкі на малой справе, комсамолу будзе даверана вялікая. Будзем рыхтавацца да вайны, уносячы ваенную дакладнасьць ва ўсю мірную працу, якую мы вядзем.

Будзем рыхтавацца да абароны краіны, выхоўваючы кожнага комсамольца ў духу сьвядомых адносін да сваіх абавязкаў і абавязкаў міжнароднага пролетарскага рэволюцыянэра.

Маладыя рабочыя!

На савецкіх фабрыках вы маеце 6-цігадзінны рабочы дзень, тыднёвы водпуск і законадаўства па ахове працы моладзі.

Гэта дала вам Кастрычнікавая рэволюцыя. Гэта хочуць ад вас адняць ангельскія консэрватары і іх белагвардзейскія саюзьнікі.

Запытайце ў сваіх бацькоў і старэйшых братоў. Яны раскажуць вам аб няволі на капіталістычнай фабрыцы, аб працы пад пільным вокам гаспадара і пад вокрыкам гарадавога.

Гэта праклятае мінулае хочуць вярнуць ангельскія лёрды.

Вайна, калі яна будзе распачата ўрадам ангельскіх цьвёрдалобых, патрабуе ня толькі адвагі чырвонаармейцаў і моцнасьці пэрваў працоўных, але і моцнага прамысловага тылу.

У сучасных міжнародных абставінах пытаньні рацыяналізацыі вытворчасьці набываюць асаблівае значэньне.

Памятайце, што кожнае нават дробнае палепшаньне вытворчасьці павышае абароназдольнасьць Савецкага Саюзу. У гэтай працы няма дробязяй, бо кожная дробязь, паўтораная тысячы і дзесяткі тысяч разоў, павялічыць рэсурсы савецкае краіны ў яе барацьбе з сусьветнымі драпежнікамі.

Памятайце, што прагулы і нядбайнасьць у працы пры сучасных умовах ёсьць вытворчае дэзэртырства, такое-ж небясьпечнае, як і дэзэртырства на вайне.

Рабочая моладзь—лепшая апора комсамолу. Будзь першай на вытворчым фронце, як будзеш першай, калі рэволюцыя закліча цябе на фронт ваенны.

Маладыя сяляне!

Ведайце, што савецкі ўрад рабіў і робіць усё магчымае для захаваньня міру. Працоўныя СССР хочуць мірнае працы, каб будаваць сваю гаспадарку і ўмацоўваць першую ў сьвеце краіну рабочых і сялян. Але ёсьць мяжа нашым уступкам, нашай ціхамірлівасьці. Мы ніколі не аддамо савецкіх заводаў фабрыкантам і сялянскіх земляў абшарнікам. Ніколі не аддамо Кастрычнікавых заваёў, якія пазбавілі сялянскую моладзь ад царскага прыгнечаньня і самаволу ўраднікаў, ад абшарніцкай кабалы, бяспраў'я, цемры і несьвядомасьці.

Растлумачце вёсцы, што калі крыві рабочых і сялян Савецкага Саюзу суджана будзе праліцца, яна пральлецца, але не за чужыя інтарэсы абшарнікаў і капіталістаў, а за захаваньне сялянскае зямлі і соцыялістычных фабрык.

Ня спыняйце працу па перабудове вёскі на новых культурных пачатках, умацоўвайце саветы, паляпшайце сельскую гаспадарку і разьвівайце коопэрацыю. Памятайце, што вынікі вайны, калі яе нам навяжуць, будзе ў шмат чым залежаць ад моцнасьці сялянскага тылу.

Комсамольцы!

Умацоўвайце сваю сувязь з працоўнай моладзьдзю гораду і вёскі. Памятайце, што вайна выпрабуе моцнасьць гэтае сувязі жалезам і крывёю.

Сыстэматычна і энэргічна працуйце над уцягваньнем усёй рабочай моладзі ў шэрагі Ленінскага Саюзу Моладзі. Умацаваньне пролетарскага ядра комсамолу—парука яго баявой здольнасьці.

Паляпшайце і разгортвайце працу сярод беднаты і батрацтва. Бедната і батрацтва былі, ёсьць і застануцца лепшай апорай партыі і комсамолу на вёсцы. Умацоўвайце саюз рабочае клясы і беднаты з серадняцкім сялянствам. Серадняцкае сялянства павінна быць верным саюзьнікам пролетарыяту.

Комсамольцы больш, чымся калі небудзь, павінны быць надзейным памоцнікам комуністычнае партыі ва ўсёй яе працы. Павінны ёй дапамагаць у рацыяналізацыі вытворчасьці, у барацьбе з бюрократызмам, зьніжэньні цэн і ажыўленьні саветаў. Павінны ўцягваць у гэту працу найбольш шырокія масы рабочае і сялянскае моладзі.

Не адрываючыся ад практычнае працы, трэба высунуць на першае месца пытаньні ваеннае падрыхтоўкі і абароны краіны. Трэба дапамагаць і ўмацоўваць Чырвоную армію. Трэба паляпшаць справу дапрызыўнае падрыхтоўкі, павысіць дысцыпліну сярод дапрызыўнікаў і працаваць над іх політычным выхаваньнем. Трэба ўмацоўваць шэфства над Чырвоным флётам, пільна ахоўваючы савецкія берагі. Трэба паставіць у цэнтры ўвагі ячэйкі таварыства дапамогі абароне Авіахаму. Стварыць навакол іх шырокі рух моладзі. Ажывіць і зрабіць цікавай для мас іх працу. Быць застрэльшчыкам у організацыі гурткоў для стральбы і вынаходніцтваў. Шырока разьвіваць фізкультуру і ўсямерна выкарыстоўваць не для набыцьця ваенных навыкаў.

Кожны комсамолец павінен умець уладаць зброяй.

Кожны комсамолец павінен прайсьці ваенную падрыхтоўку.

Кожная комсамолка павінна атрымаць ваенныя навыкі і ведаць ваенна-санітарную справу.

Комсамольцы, якія стаяць у шэрагах Чырвонае арміі!

Чырвонафлётцы, якія бароняць берагі Савецкае рэспублікі!

Ленінскі комсамол пільна сачыць за вашай працай і вучобай.

Вы павінны даваць прыклад сьвядомых адносін да падзей і цьвёрдасьці дысцыпліны.

Вы павінны быць узорамі салдат рэволюцыі.

Вы павінны цьвёрда стаяць на сваім пасту.

Маладыя рабочыя і сяляне!

Аб'ядноўвайцеся навакол партыі і комсамолу, злучаныя адзінай думкай бараніць свае правы, адзінай воляй няспыняць соцыялістычнага будаўніцтва. Здраднікі II-га Інтэрнацыяналу і соцыялістычнага Інтэрнацыяналу моладзі засыпаюць зіркасьць працоўных. Іх фальшывая політыка канчаткова выкрые іх перад шырокімі масамі рабочых.

Разам з Комінтэрнам і з Комуністычным Інтэрнацыяналам Моладзі, усё лепшае, што ёсьць у міжнароднай рабочай клясе, паўстане, як адзін чалавек на барацьбу з ваеннай небясьпекай і на абарону Савецкага Саюзу—маяка ўсіх прыгнечаных і эксплёатуемых.

Мы ня хочам вайны, але будзем падрыхтаваны да яе.

У хвіліну грознае небясьпекі ўся моладзь Савецкага Саюзу выканае рэволюцыйны абавязак да канца.

У нас ёсьць што бараніць. Гэта заваёвы Кастрычнікавае рэволюцыі.

У нас ёсьць бацькаўшчына. Гэта Савецкі Саюз — бацькаўшчына прыгнечаных, надзея і апора міжнароднага пролетарыяту.

Няхай жыве III-ці Комуністычны Інтэрнацыянал!

Няхай жыве Комуністычны Інтэрнацыянал Моладзі!

Няхай жыве Ленінскі Комуністычны Саюз Моладзі!

Няхай жыве СССР!

Ангельскі урад зрывае будаўніцтва СССР

Пасылка бандытаў з белагвардзейскага лягэру для тэрорыстычнае чыннасьці

Савецкая ўлада вырве з карэньнем правакатарскую працу агэнтаў капіталу

Правакацыйныя спробы.

Забойствы таварышоў **Войкава, Апанскага**, выбух у Ленінградзкім Дзелавым клюбе—усё гэта мае сувязь між сабой, накіравана адной злачыннай рукой, было зразумела кожнаму.

На вуліцах толькі і гаварылі, што аб гэтых падзеях, будавалі аб іх розныя дагадкі і меркаваньні. Сярод абывацеляў распаўсюджваліся самыя фантастычныя чуткі аб абвяшчэньні вайны, забойстве правадыроў і г. д.

9-га чэрвеня вышла паведамленьне ўраду СССР, якое дакладна высьвятліла становішча, абмалявала перад усімі шпіёнскую і тэрорыстычную дзейнасьць ангельскіх наймітаў на тэрыторыі СССР, а разам з тым паклала канец усякім плеткам і „тэорыям“ з боку абывацеляў.

Вось аб чым кажа гэтае паведамленьне.

Тэрорыстычная і шпіёнская чыннасьць ангельскіх агэнтаў на нашай тэрыторыі пачалася яшчэ летам 1925 году і прадаўжаецца да гэтага часу.

Асабліва разгарнулася дзейнасьць гэтых наймітаў ангельскім імпэрыялізмам у хаўрусе з расійскімі манархістымі за апошнія месяцы.

У канцы 1926 году органы ДПУ папярэдзілі замах на т. т. Чубара— старшыню Украінскага СНК, Пятроўскага—старшыню ЦВК Украіны, Мэсінга—старшыню Ленінградзкага ДПУ і інш.

Трубка міру.

Спосаб ужываньня: закураваюць ў Амэрыцы, попел стрэсваюць у Кітаі.

У сакавіку месяцы г. г. рыхтаваўся ў Вялікім Тэатры замах на тав. Бухарына ў часе яго дакладу аб гадавіне Лютаўскай рэволюцыі.

Характэрна адзначыць, што некаторыя з рабіўшых замахі некаторы час уваходзілі ў комсамол, каб выкарыстаць гэта ў мэтах контр-рэволюцыйнага тэрору.

10-га мая арыштавана група былых калчакоўскіх афіцэраў, якая згодна сваіх-жа паказаньняў была зьвязана з вялікабрытанскай місіяй ў Маскве. Яна падрыхтоўвала па заданьнях місіі замах на выбух у Крэмлі і Вялікім Тэатры.

3 го чэрвеня АДПУ папярэдзіла выбух у доме, які знаходзіцца недалёка ад будынку ДПУ на пляцы імя Дзяржынскага. Установлена, што складаныя часткі бомбы былі прывезены з-за граніцы.

Адначасова ў розных мясцох Саюзу мелі месца замахі на падпалы фабрык, заводаў, вайсковых складаў і г. д.

Усімі гэтымі падзеямі, у тым ліку і забойствам т. т. Апанскага і Войкава кіруе адна рука, а імення з Лёндану, што установлена з дастаевернасьцю.

Такім чынам зусім відавочна, што ўрад Вялікабрытаніі шпаркімі крокамі вядзе падрыхтоўку вайны супроць СССР усімі мерамі, усімі сродкамі імкнецца пашкодзіць мірнай працы рабочых і сялян нашай дзяржавы.

Нічкэмныя і злачыныя авантуры расійскіх манархічных і рэакцыйных замежных клік стаяць у крыклівым супярэчы з магутным органічным ростам вялікага пролетарскага Саюзу.

Савецкі ўрад лічыць сваім абавязкам выкрыць перад усім працоўным чалавецтвам і, у першую чаргу, перад рабочымі свайго ўласнага краю ўсю злачыннасьць політыкі вялікабрытанскага габінэту і яго агэнтуры.

Урад заклікае ўсё працоўнае жыхарства Саюзу адказаць на шалёныя патугі ворагаў рабочай клясы і сялянства павышэньнем працоўнай актыўнасьці і выключным аб'яднаньнем сваіх шэрагаў.

Урад заклікае ўсіх сумленых працаўнікоў краіны да яшчэ большай энэргічнай працы па ўмацаваньню абароназдольнасьці СССР.

Урад заяўляе, што апіраючыся на шырокія працоўныя масы і на іх самаахвярны гэроізм, ён ачысьціць краіну ад яе ворагаў і здолее абараніць будаўніцтва ад розных замахаў.

Контр-рэволюцыянэрам—кара сьмерці

У зьвязку з адкрытым пераходам да тэрорыстычнай барацьбы з боку монархічнай белагвардзейшчыны, якая дзейнічае па загадзе і на сродкі чужаземных разьведак, калегія ад ДПУ ухваліла агаласіць прысуд аб вышэйшай меры пакараньня—расстрэле ўхвалены 9-га чэрвеня ў дачыненьні такіх асоб:

Даўгарукава П. Д., Эльвэнгрэна Г., Малевіча К. М., Яўрэйнава У. А., Скальскага А. А., Папова М. А., Шчаглавітага Я. М., Вішнякова Ў. І., Сусаліна І. М., Муракова А. Т., Паўловіча М. А., Нарышкіна Б. А., Каратага А. А., Мікуліна А., Лычава М. І., Карапэнка М. А., Гурэвіча С. Н., Музарэнка С. А., Анепкава В. І., Мяшчэрскага А. А.

Усе гэтыя асобы пакараны, як вядомыя монархісты - контр-рэволюцыянэры, якія бралі ўдзел у вышэйпералічаных замахах, мелі сувязь з чужаземнымі ахранкамі і адкрыта праводзілі шпіёнскую працу.

Прысуд падпісан старшынёй АДПУ СССР тав. Мянжынскім.

Бяз сьлёз

Трагічная сьмерць тав. Апанскага ўскалыхнула ўсю працоўную масу г. Менску, якая, як адзін, зьявілася на яго пахаваньне, разьвітацца з загінуўшым ад контр-рэволюцыйнай рукі, на баявым пасту, чакістам.

Пахаваньне двух забітых таварышоў вылілася ў шматтысячную дэмонстрацыю менскага пролетарыяту, дэмонстрацыю протэсту супроць ангельскіх консэрватараў і мілітарыстых, накіраваўшых злачынную руку вінавайцы чыгуначнай катастрофы.

І хоць спакойны па надворнаму выгляду саратнікі нябошчыкаў, а разам з імі і ўся дэмонструючая маса, але за гэтым спакоем яскрава адчуваецца глыбокі ўнутраны жаль, пачуцьцё цяжкай страты.

Пахмурыя, сур'езныя твары, бяз водной ухмылкі, але і бяз сьлёз. Вось і вайсковыя могілкі, куды шэраг за шэрагам уваходзяць калёны дэмонстрантаў. На гэтых могілках хутка становіцца так цесна, што апошнім спазьніўшымся калёнам не хапае месца і яны прымушаны стаяць на вуліцы.

Ціпыня... Нават летні ветрык, што грае вяршынамі дрэў, і той прыціх, быццам адчувае ўрачыстасьць гэтага моманту.

Вось паставілі труны з целамі нябошчыкаў ля сьвежа выкапанай ямы. Усе імкнуцца уперад, каб пабачыць іх у апошні раз.

Голубява цяжка спазнаць. Яго твар увесь у шрамох і павязан хусткаю.

Апанскі быццам сьпіць. Але куды дзявалася заўсёдная, добра знаёмая усім, хто яго ведаў, ухмылка на вуснах. Акамянелы, бледны твар... Гэтыя шэрыя ветлівыя вочы зачынены на заўсёды...

Сьціснуўшы зубы, з застыўшым болем пазіраюць акаляючыя ў апошні раз на тых, чыё жыцьцё так нечакана і раптоўна абарвалася.

— Але даволі роспачы! Даволі суму! Над трунамі загінуўшых таварышоў ня будзем плакаць, а шчыльней згуртуем свае шэрагі, каб няўхільна прадаўжаць справу, за якую яны змагаліся!

— Іх забілі тыя, якія стралялі ў Вароўскага, Войкава, кінулі бомбу ў Ленінградзкі клюб, грамілі наша прадстаўніцтва ў Лёндане. Яны думаюць, што вырваўшы двох таварышоў, растроюць нашы шэрагі. Глыбока памыляюцца!

— Рэволюцыя, ня мірная спакойная справа! Яна патрабуе ахвяр, якімі і сталі т. т. Апанскі і Голубеў. Месцы двох верных салдатаў рэволюцыі займуць дзясяткі, соткі, тысячы ім падобных!

Аб гэтым казалі ў часе мітынгу члены ЦК КП(б)Б, ураду БССР, бліжэйшыя таварышы нябошчыкаў—т. т. **Кнорын, Чарвякоў, Галадзед, Пільлер, Ягораў** і інш.

Мітынг окончаны. Пад гукі стрэлаў і хаўтурных маршаў апушчаюцца ў магілу дзьве труны.

Хутка на месцы пахаваньня ўзрастае цэлая гара вянкоў, кветак, чырвоных і чорных стужак.

І калі пасьля мітынгу масы разыходзіліся, яны ўносілі ў сваім сэрцы і думках вобразы двох загінуўшых таварышоў, памяталі словы, сказаныя на мітынгу апошнім прамоўцай, прадстаўніком Заходняга Вайсковага Вокругу:

— Таварыш Апанскі можа пачываць спакойна, бо справа, за якую ён аддаў сваё жыцьцё, знаходзіцца ў пэўных руках і будзе даведзена да канца!

З-р.

У барацьбе за рацыяналізацыю

Паляпшэньне тэхнікі і організацыя вытворчасьці цалкам залежаць ад сьвядомага і актыўнага ўдзелу шырокіх рабочых мас.—Авангэрд рабочай моладзі—Комсамол—павінен павесьці на барацьбу за добрую вытворчасьць усю рабочую моладзь (з лісту ЦК УсеЛКСМ).

Упарта, рашуча і штодзённа

Социялістычная рацыяналізацыя—адна з галоўнейшых задач рабочай клясы на шэраг бліжэйшых гадоў.

Выкананьне гэтай задачы «натрабус ад рабочай моладзі, як і ад усёй рабочай клясы, найвялікшай напружанасьці сіл, сьвядомай працоўнай дысцыпліны, актыўнага ўдзелу ва ўсім вытворчым процэсе...» (з лісту сакратара ЦК УсеЛКСМ т. Чапліна).

Выходзячы з гэтага трэба:

Стала прапрацаваць дырэктывы партыі і саюзу аб рацыяналізацыі на сходах актыву, ячэек, моладзі і г. д., увязваючы агульныя рашэньні партыі з конкрэтнымі задачамі работы на прадпрыемстве.

Прыцягнуць моладзь да актыўнага ўдзелу у вытворчых нарадах. Наладзіць прапрацоўку на іх пытаньняў організацыі працы і абучэньня рабочай моладзі (даклады ФЗВ, ВШРМ, тэхнічных гурткоў, высьвятленьне прычын прагулаў і г. д.), утвараючы для прапрацоўкі гэтых пытаньняў часовыя камісіі пры вытворчых нарадах.

Паставіць на ногі работу па падняцьцю зацікаўленасьці моладзі ў атрыманьні профэсыйна-вытворчых ведаў (вытворчыя вечары, конкурсы, сходы маладых і дарослых рабочых, а таксама і са спэцыялістымі, выстаўкі навукова-тэхнічных кніжак, вытворчыя куткі і г. д.)

Комсамольскім ячэйкам больш зьвярнуць увагі на барацьбу з прагуламі, на падняцьце вытворчай дысцыпліны і прыкладнасьці, організуючы ў гэтых мэтах спэцыяльныя вечары, высьвятляючы гэта ў вусных і насьценных газэтах.

Організаваць дапамогу маладым вынаходцам, дапамагаючы ім праверыць свае вынаходжаньні. Рашуча змагацца супроць бюрократычных адносін з боку адміністрацыі да прапаноў моладзі, накіраваных да паляпшэньня організацыі працы на прадпрыемстве.

Выкананьне гэтых задач, улічваючы свае конкрэтныя абставіны і ўмовы, кожная ячэйка павінна паставіць у асяродак сваёй увагі.

„Ёршык" і рацыяналізацыя.

(Сумнае апавяданьне з шкляной гуты «Пролетары», Менск).

На заводзе працуе «баявы» комсамолец Казлоўскі Алесь. Яго «бойкасьць» выяўляецца ў тым, што ён пасьля кожнай палучкі бегае ў піўную. Загне, па яго выразу «ёршыка» і зьвярнуўшыся на завод, пачынае буяніць, перашкаджаючы працаваць другім. А аб рацыяналізацыі ён і думаць ня хоча.

Нядаўна, пасьля такога паходу ў піўную, яго вартаўнік выгнаў за вароты.

Зьвярнуўшыся да дому, Казлоўскі захапіў з сабою паліто і чамусьці «дай бог ногі»—уцёк з Менску.

Гэтым скончыўся ўдзел Казлоўскага ў піўной «рацыяналізацыі».

І. С. Бабылеў.

„Кваліфікаваныя" гультаі.

(Азярэцкі лесапільны завод, Талачынскага раёну, Аршанскай акругі).

З 30 маладых рабочых, працуючых на Азярэцкім заводзе, толькі 11 зьяўляюцца комсамольцамі. Астатнія хлопцы ўжо пасьпелі пабыць у комсамоле і... за розныя «прыгожыя» паступкі — быць выключанымі з яго шэрагаў.

Сярод комсамольцаў ёсьць кваліфікаваныя прыкладныя рабочыя. Але ёсьць сярод іх і «кваліфікаваныя» гультаі. Яны у часе працы адзін другога абліваюць вадою з насосаў.

Вось, увесь мокры йдзе малады рабочы Хрыпач: ён ужо папаў пад «лівень».

Комсамольцы заводу у гэтым нічога кепскага ня бачаць: што-ж, ці ўвесь час працаваць?—Трэба і пагуляць.

І гуляюць... Ня толькі «лёуні» робяць, а многія рабочыя у часе працы сядзяць на дошках і чытаюць газэты: «трэба здабыць і асьвету».

Супроць гэткай здабычы асьветы ў часе працы ні заўком, ні адміністрацыя заводу нічога не зрабілі. Бяздзейнічае і комсамольская ячэйка.

Акрамя гэтага, за апошні час прыкметна павялічыліся прагулы сярод рабочых і, нязначна, але ўсё-ж зьменшылася вытворчасьць заводу.

Паміж тым, вытворчыя нарады праводзяцца рэдка.

Ўсё гэта яшчэ раз кажа аб неабходнасьці рацыяналізацыі вытворчасьці і ўзмацненьні вытворчай дысцыпліны сярод рабочых заводу.

Комсамольская ячэйка павінна прачнуцца і заняцца гэтай справай у першую чаргу.

Міхась Зак.

„З'эканомілі"

(Прапойск, Магілеўская акруга)

Ня так даўно прапойскаму крэдытнаму таварыству быў перададзены цагляны завод. Першым сур'ёзным мерапрыемствам таварыства было скарачэньне вартаўніка.

Трэба-ж з'эканоміць 15-18 рублёў (пэнсія вартаўніка). Так разважалі прапойскія «скараціцелі».

Але вышла нешта другое: горан, у якім палілі цэглу разваліўся і яго расьцягнулі.

Цэгла таксама расьцягваецца, бо хлеў у якім яна складвалася, ня мае дзьвярэй. Расьцягваецца і астатняя маёмасьць.

Цяпер на правядзеньне рамонту ўсяго «з'эканомленага» патрэбна 300-400 руб.

Даэканоміліся!

Молат.

Чаго патрабуюць пайшчыкі?

Нізкіх цэн і добраякаснага тавару.

Камандыровачныя перашкодзілі.

(Кубліцкае с.-г. таварыства, Вушацкага раёну).

Таварыства купіла ў Сельсаюзе плугі па 8 руб. 40 к. за штуку, а потым прадавала па 9 р. 25 к., у той час, як трэба было прадаваць па 9 р. 13 кап.

Крыху пазьней былі куплены плугі па 8 р. 33 кап. за штуку, а прадаваліся яны ўжо па 9 р. 58 кап.

Вось дык дзіва! Тады як пакупная цана зьнізілася, прадажная павялічылася.

У чым-жа тут сакрэт?

Праўленьне патраціла шмат грошай на камандыроўкі, якія ўпісала ў лік сродкаў страчаных на дастаўку плугоў.

Пусьціць-бы іх на зьніжэньне...

(Ліцьвяны, Вузьдзенскі раён, Менская акруга)

Стараньні сялян вёсак **Губіна, Лісоўшчына, Старына і Ліцьвяны** і невялічкая дапамога **Ракашыцкага** спажывецкага таварыства пасадзейнічалі адчыненьню ў вёсцы Ліцьвяны коопэратыву.

Стаў загадчыкам коопэратыву некі «прахадзімец сьвету» Шульман. За паўгода ён прагандляваўся на рублёў 200, потым і пяткамі накрыўся.

Пасьля гэтага пайшчыкі выбралі на працу ў коопэратыў свайго чалавека **Гэрмацкага**, які наладзіў працу коопэратыву і павялічыў яго грашовы зварот.

Цэны зьніжаюцца на тавары, у якіх сялянскія гаспадаркі маюць вялікую патрэбу.

Цяпер пайшчыкі толькі часам злуюць на сябе:

— Даверылі чорту лысаму... змазаў дзьве сотні... вось за іх-бы можна было цэны зьнізіць.

С. Саўрэй

Зьніжэньне на 5 кап., а павышэньне на 10

(Каханавіцкае спажывецкае таварыства, Асьвейскі раён Полацкая акруга)

Наша спажывецкае таварыства зьнізіла цэны на сіцец № 5 на 7,3 проц., вязь--2,3 проц., ніткі--21,4 проц., жалеза шыннае--11 проц., соль--21 проц., алей--11,9 проц. і г. д.

Здавалася-б што і ўсё добра.

Але Каханавіцкае таварыства ўмудрылася зьніжаць цэны за лік павышэньня.

Напрыклад, на тыя самыя тавары ёсьць такія перавышэньні ў накладных: мыла 12,2 проц., газа--7,7 проц., цукер-пясок--3 проц. і г. д.

За такое зьніжэньне недалёка і да суду.

Я-на.

Шчасьце разьмякла і зьнізілася

... На двары вялікія клубы халавога вясеньняга туману старанна зьлізвалі з зямлі разьмякшы сьнег, з пачарнелых і набракшых саламяных стрэх скатваліся вялікія кроплі вады, падалі каменчыкамі ўніз і ўтваралі аднатонныя глухія бульканьні. Мокрая паветра націскала сваімі грудзьмі на будынкі, здаецца рабіла іх гарбатымі, забараняла вольна аглядзець што робіцца наўкола...

У такія дні чалавек—мокрая курыца, птушка, якой разбурана гняздо: настрой—надвор'е перад бураю.

Праўда, Кірыла Шуляк—старшыня Скрыльскага спажывецкага таварыства—у гэтыя хмурныя дні раньней вясны адчуваў сябе некалькі інакш: настрой быў у яго добры, вясёлы, націск мокрай паветры не адчуваўся на яго сьвядомасьці.

... Кірыла ўвайшоў у краму, сеў у каськаля вакна і па чарзе глядзеў то на гусей, якія купаліся пад стрэхою суседняй хаты, то на маладую жонку Макрыну, што ўвіхалася за прылаўкаю ветла падаючы пакупцу прададзеныя тавары.

І чамусьці сёньня ўспомнілася Кірылу яго вясельле, што яшчэ больш надало ўпэўненасьці ў сваім непарушным шчасьці...

У краму ўвайшоў нізкаваты, але дзябёлы Макрынін бацька Міхайла Гвозд—закупшчык і дастаўшчык тавараў у Скрыльскае спажывецкае таварыства,—у якога ад нейкай самазадаволенасьці завіты сьвярдзёлкам вус бегаў па твары, як сонечны зайчык па сьцяне. У яго пад пахаю была пошта для коопэратыву.

Сярод газэт і павестак, Кірыла знайшоў зялёны пакет, на якім кляймо гаварыла, што ліст з акругі. Разарваўшы канвэрт, Шуляк пільна ўпяліўся вачыма ў надрукаваныя на машынцы дырэктывы. Ухмылку на яго маладым, жыцьцёрадасным твары пачала зьмяняць глыбокая неразгаданая задумёнласьць.

Гэта заўважыла Макрына. Адпусьціўшы сялян, яна падышла да мужа і пацікавілася што піша цэнтр.

— На, палюбуйся!—хаваючы ў сабе незадаволенасьць адказаў Кірыла.

Гэтым часам падышоў да дзяцей і Міхайла. Макрына абрывіста чытала:

— Зьніжэньне цэн... 10 процантаў за лік рацыяналізацыі... упрашчэньня... скарачэньня апарату.

— Дык у чым рэч?—паклаўшы ліст запыталася Макрына ў мужа.

— А ў тым, што бюро комсамольскай ячэйкі ўжо ставіла пытаньне аб скарачэньні штату ў нашым коопэратыве, але я... адстаяў, даказаў, што гэта немагчыма. Цяпер зноў пачнуць падкопвацца.

— Каго-ж твае гэтыя комсамолы думаюць скараціць?—умяшаўся Міхайла.

— Цябе... Макрыну і... твайго Лявона.

— Як-жа гэта можна? А хто-ж тавары купіць, хто іх будзе прадаваць, хто падлікамі загадваць.

Шуляку цяпер было зусім ясна, што зьніжэньне цэн—стане зьніжэньнем яго шчасьця: жонку скарацяць, цесьця таксама, і швагру не пакінуць.

Аб прысланай дырэктыве з акругі яшчэ доўга гутарылі зяць з цясьцём і парашылі трымацца, цэны зьніжаць шляхам закупкі тавараў па дзешавейшай цане...

... З таго часу прашло чатыры месяцы. Набліжалася першае чэрвеня. Быў квартальны сход пайшчыкаў Скрыльскага спажывецкага таварыства. Рабіў справаздачу Шуляк.

Потым выступалі пайшчыкі і несаромеючыся „крылі" праўленьне:

— Як гэта вы там зьніжаеце... купіла газу, а яна гарэць ня хоча, вада там, ці чорт яго ведае што.

— Што раней быў кусок мыла, дык зараз палавіна яго.

— Дзе ўзяць падашву пад боты? Хоць бярозавую падшывай!

І яшчэ шмат гаварылі.

А Мікола з ячэйкі комсамольскай унёс прапанову:

— Макрыну Шуляка, Міхайла Гвозда і Лявона Гвозда скараціць... За гэтыя грошы больш упарта праводзіць зьніжэньне цэн.

Гэту прапанову зрабілі пастановаю.

... Вышаў Кірыла з сходу. На двары—сонца, сьпевы, музыка, а ў яго клубы туману разбуранага настрою зьлізвалі разьмякшае „шчасьце".

Зьм. Паваротны.

Бяз роду, бяз племені.

Да каго належыць вёска Сьліжэй?...

Справа мае свае карэньні ў мінулым 1925 годзе.

Грамадзяне вёскі Б. Сьліжэй, Шклоўскага раёну, пераплацілі за лес мясцовага значэньня 21 руб. 60 кап. Гэтыя грошы яны павінны былі атрымаць назад, аб чым ім параілі напісаць заяву. 29-га сьнежня 1925 г. яны падаюць заяву свайму ўпаўнаважанаму для перасылкі Магілеўскаму інспэктарыяту лясоў, заяву, у якой просяць звяртаньня грошай, якія яны ўнесьлі ў касу лясьніцтва.

У Магілеве, калі атрымалі гэтую заяву пачалі думаць, раздумваць і ўрэшце ўспомнілі, што ў выніку раёніраваньня, якое адбылося, вёска Сьліжэй адышла да Аршанскай акругі. 14-га студзеня 1926 году яны заяву як памылкова засланую да іх, накіроўваюць Аршанскаму інспэктарыяту лясоў.

У Воршы заява, адпачыўшы цэлы месяц, накіроўваецца 13-га лютага копыскаму лясьніцтву з прапановай выплаціць грошы.

Але ня тут-то было... Дэвіз Копыскага лясьнічага гэта «што з возу ўпала, то прапала». Пачакаўшы 3 з пал. месяцы, ён 22-га мая адсылае ўсю перапіску Шклоўскаму лясьнічаму з просьбай паведаміць ці сапраўды ў сялян вёскі Сьліжэй былі ўзяты грошы.

Роўна 2 месяцы наводзілі ў Шклове спраўкі. І толькі 21-га ліпеня перапіска перасылаецца Копыскаму лясьніцтву з паведамленьнем, што сялянам вёскі Сьліжэй па ўмове ад 17-га кастрычніка лес сапраўды перададзен і што ім належыць атрымаць 21 руб. 60 кап.

Здавалася-б, што гэтым можна было-б справу закончыць. Але дэвіз Копыскага лясьнічага нам ужо вядомы. З Копысі ідзе паўторна запрос у Шклоў аб квітанцыях за атрыманыя лясьніцтвам ад сялян грошы. Шклоў адказвае, што квітанцыі недзе згубіліся.

9-га сьнежня 1926 году Копыскае лясьніцтва шле ўсю перапіску Аршанскаму ляснóму пад'аддзяленьню АКРЗА (за гэты доўгі час інспэктарыяты лясоў ужо пасьпелі пераіменавацца ў пад'аддзелы АКРЗА) з просьбай параіць, што рабіць з заявай.

Парада Аршанскага АКРЗА давала тлумачэньне наступнага характару:

— Вам неабходна зьвярнуцца ў **Смолгло** (Смоленский Губ. Лесотдел,) з патрабаваньнем выслаць для зьвярненьня сялянам грошы, бо мясцовасьць тая раней уваходзіла ў Смаленскую губэрнію.

17-га студзеня 1927 году Копыскі лясьнічы зварочвае ўсю перапіску у Аршанскі АКРЗА. Ён зноў ня ведае, што рабіць.

27-га студзеня на 10-ці вялікіх аркушах перапіска накіроўваецца к Шклоўскаму лясьніцтву з катэгарычнай просьбай даць адказ па гэтай справе **«па сутнасьці»**.

Шклоў паведамляе праз месяц, 23-га лютага, што адказ **«па сутнасьці»** ім быў ужо дадзен 1-га сьнежня 1926 году.

Атрымаўшы такі адказ, Аршанскі АКРЗА 1-га красавіка 1927 году шле ўсю перапіску, якой набралося ўжо 14 аркушаў у ляснóе кіраўніцтва НКЗБ. Аршанскі АКРЗА паведамляў, што грошы выплаціць ня можа, бо мясцовасьць тая тады належыла да Смаленскай губэрніі.

Ляснóе кіраўніцтва НКЗБ не захацела быць орыгінальней сваіх папярэднікаў і 14-га красавіка накіроўвае ўсю перапіску у Магілеўскі АКРЗА.

Чаму?... Вядома чаму... за тлумачэньнем.

Чытачу мусіць ужо надта абрыдзелі доўгія пераліченьні шляху гэтай сумнай перапіскі паміж установамі, якія шукалі адзін у другога адказу **«па сутнасьці»** і ніяк яго раздабыць не маглі. Тым ясьней можна сабе ўявіць як уся гэтая справа абрыдзела самым «віноўнікам» перапіскі—сялянам вёскі Сьліжэй.

А гэтыя ўстановы?... Думаеце яны ня ведалі чаго шукалі?

Ім сапраўды трэба ўжо даўно было даць адказ **«па сутнасьці»**

Як 7 чакалі аднаго.

На рамонту 1-й савецкай бальніцы ў г. Магілеве працаваў рабочы Соркін. Працаваў Соркін і па нядзелям,—працаваў па загаду кіраўніка.

Толькі бяда вось пачалася з таго, што за гэтыя нядзельныя дні Соркіну чамусьці выплаціць не захацелі.

Тав. Соркін падняў пытаньне перад Камхозам аб аплаце за выхадныя дні.

Справа Соркіна была вызначана да слуханьня ў трудавой сэсіі Магілеўскага суда на 10-е сакавіка. На суд былі выкліканы Соркін, тры рабочых сьведкі, тэхнік Камхозу, прадстаўнік саюзу будаўнікоў і прадстаўнік Камхозу.

Апошні не зьявіўся. Разбор справы адклалі да 9-га мая. К гэтаму тэрміну былі абвешчаны тыя-ж самыя асобы, але прадстаўнік Камхозу зноў не зьявіўся.

Урэшце разбор справы вызначылі на 20-е мая. Прадстаўніка Камхозу няма. Адклалі на 30-е мая.

6 чалавек зьяўляліся акуратна, сядзелі з раніцы да вечару, чакаючы разбору справы, кожны раз гублялася 24 чалавека-рабочых дні.

Камхоз — працаўнікі заняты народ. Куды ім яшчэ на розныя там трудсэсіі хадзіць.

У дрымучым лесе бюрократызму

(Гутарка з сялянамі)

Селянін Бародзіч, Смалявіцкага раёну, Жодзінскага сельсавету, прыехаў у Менскі АКРЗА за копіяй па сваёй справе. Там яму сказалі:

— Прыедзеш праз тры дні,

Роўна праз тры дні ён прыехаў зноў у Менск. У АКРЗА адказалі:

— Копію тваю паслалі ў Смалявічы, паяжджай туды і атрымаеш

Копія неабходна была яму абавязкова тут на месцы і яму прышлося паехаць назад у Смалявічы і адтуль ужо пяшком... з копіяй у Менск.

* *

Сяляне вёскі Малаўса Вузьдзенскага раёну, у ліку 13 асоб прыехалі ў Менск па зямельным справам. У АКРЗА яны атрымалі адказ:

— Няма яшчэ ў нас карашкоў аб уручэньні вам павестак і к таму ня зьехаліся яшчэ ўсе сяляне. Вам прыдзецца пачакаць дзён пяць.

— Добра, — думаюць сяляне,— пражывем як-небудзь пяць дзён.

Праз пяць дзён у АКРЗА ім абвясьцілі, што справа іх адкладзена.

Літаратурная старонка

Р. Камлыга.

Да дому.

Бэзавы вечар, цудоўны
Лёг каля плоту ў кустох
З млявасьцю пекнай, чароўнай
Больш залаціцца ня мог.
Думкі мае, лятуценькі
Ветры бягуць наўздагон,
Ведаю, бацька сустрэне
Сына сягоньня свайго
Конік застрыжа вушамі,
Гляне вясєласьць з вачэй
Конік спатканьне уцяміць
Грывай вітаньне затчэ.
Вёскі мне чуецца гоман,
Сэрца напоўнена ім.
З шорахам звыкся саломы.
Любы мне поле і сінь.
Люба глядзець мне, як звоняць
Зоры ў начной сіняве.
Роднае, мілае з гоняў
Цягне мяне і заве.

М. Хведаровіч.

Сонечнай далінай

Расьцьвілі, ў палёх валошкі,
Абудзіліся палеткі.
Надзявае луг сарочку.
Шоўкам вышытую ў кветкі.
Сонца сьвет ліе шафранны,
У небе воблакі--лябёдкі.
Прытуліўся ліст каштанны,
Да суседкі ліпы--цёткі.
І ўсяму зямному сёньня.
Што жыве, цьвіце на сьвеце.
Адбівае ніц паклоны--
У каточках вербных вецьце.
Дазваляю сэрцу біцца--
Ня стрымаць у грудзях болей.
Прынесла вясна сястрыца
Кветак у шоўкавым прыполе.
У нязнанным спачываю,
З песьняй рвуся ў даліну.
І пад гукі мандаліны,
Я іграю песьні маю.

К. Губарэвіч.

Выйсьці ў поле...

Выйсьці ў поле,
выйсьці к сёлам
Выйсьці к сонцу на прасторы
Днём размашыста вясёлым,
Днём квітнеючым ў задоры...

Стаць на ўзгорак пераложны.
Дзе на сонечным разьліве
У квяцістасьці мурожнай
Шэпча вецер палахлівы

З аднаго мне боку будзе—
Горад у сонечных каралях,
А з другога—вее ў грудзі
Веснавеем з сіняй далі

Хай вітаць бяжыць крыніцай
З гэтай зелені пукатай
І высокім камяніцам,
І мурожным уракатам.

I.

Антось Перапелка вучыўся ў горадзе, ў адной з вышэйшых навучальных устаноў. Паступіў ён у той час, калі ўжо ня патрэбны былі камандыроўкі, а трэба было толькі вытрымаць экзамін.

Раз або два ў месяц, ён атрымліваў з вёскі ад свайго бацькі грошы.

Разам з гэтым бацька пісаў:

«...Дарагі сын, Антоша, мы жывём па старому, ды яшчэ і лепш. Ты ведаеш, што у нашым млыне было зламалася вадзяное кола, цяпер, дзякуючы мне самому, я падмайстраваў яго. Працуе добра. Зараз маю вялікі завоз, вельмі шмат прыяжджае малоць.

Думаю пабудаваць заежджы двор і таксама чайную. Зямлю думаю аддаць ў варэнду Пятроваму Міхею... Ты, сынок, прыяжджай к лету да дому. Працаваць ня буду прымушаць цябе... Прыяжджай, пагосьціш і адпачнеш. Чакаю. Твой бацька Янка Перапелка».

Вясна. Быў апошні дзень навучальнага году. Антось Перапелка сядзеў у сваей каморцы.

Вакно ў ёй, з пакрыўлянымі троха рамамі, было адчынена.

Сюды далятаў шум вясновага вулічнага руху, крык аўтабусаў і паступовыя стукі конскіх капытаў аб голы брук.

— Заўтра трэба будзе адправіцца дамоў,--думаў Перапелка.

II.

Назаўтра сонечнай раніцай, прарэзваючы туманы, імчаўся па бліскучым рэйкам цягнік. Антось Перапелка сядзеў ў адным з вагонаў на другой паліцы.

За вакном адны малюнкі зьмяняліся другімі. Перапелка глядзеў і думаў:

— Як гэта ўсё пабудована; усе бяжыць кудысьці і рухаецца. Поле, лес, горад, вёска,--ўсё гэта неяк падобна на вадзяное кола мельніцы майго бацькі. Не разьбярэш, дзе начала, а дзе канец.

У... у... у... моцна працягвуў цягнік. Гэта поезд падыходзіў да станцыі

— Ну, Антось, рыхтуйся вылазіць, сказаў ён сам сабе і пачаў заплікаць сваё паліто. Цягнік цяжка ўздыхнуў і за станавіўся.

-- А, Антоська! Хтосьці крыкнуў над яго вухам, калі ён стаў на пэроне. Агляну ўся. Перад ім стаяў сусед яго бацькі.

-- Да ніяк самі дамоў едзеце, запытаўся Максім.

-- Дамоў, дамоў, дзядзька Максім.

-- Значыцца патрэбна дамоў як небудзь завесьці самiх. Мо' калі дзякуй скажаце...

Цераз паўгадзіны па пыльным шляху фурманка павезла Антося Перапелку.

Як у нашай вёсцы справы? запытаўся Перапелка ў Максіма.

-- Да нішто сабе, жывем помаленьку, адсеяліся ўжо. Чакаем, што далей пойдзе па чарзе. Вось так і жывем, толькі вот корму скаціне не хапіла гэтай вясной. Знаеце ўсе стрэхі палупілі на сечку. Гаруем памаленьку.

З-за зяленага лесу стала выплываць знаёмая вёска.

Млын бацькі Перапелкі парушаў вячэрнюю цішыню сваім роўнамерным шумам.

III

У хаце Янкі Перапелкі сьветла. Гарыць лямпа. Стол накрыты белым настольнікам. Доўгія цені ад людзей поўзаюць па белым сьценам.

-- Пі, сынок! Госьць ўсежтакі ты нам, гаварыў бацька наліваючы сыну ў шклянку мутны самагон. Маці Алена ставіла на стол яду. За вакном маўчала белая бяроза. Дзесьці на вёсцы пракрычаў певень.

Позна ўжо ноччу Антось круціўся на ложку пад коўдрай. Яму чуўся гарадзкі шум, крык аўтабусаў, вакол бадзяліся якіясь цені.

Усьлед за гэтым вечарам паплылі ціха і лагодна дні адпачынку для Антося Перапелкі. Цэлымі днямі хадзіў ён каля рэчкі. Купаўся. Выпаўзаў на жоўты бераг і ляжаў жыватом на гарачым пяску. Маці шкадавала госьцю-сынка: карміла, клапацілася аб ім.

У бліжэйшае сяло Новую Ніву, дзе быў сельсавет, Перапелка яшчэ не хадзіў. Думаў—працай закідаюць.

Была нек нядзеля--гарачы летні дзень. У Новай-Ніве глуха гулі званы. Народ йшоў, хто ў царкву, хто ў каапэратыў, хто ў сельсавет, а хто проста хадзіў так сабе гуляючы.

Перапелка ўстаў сёньня рана, адзеўся, пасьнедаў і пашоў у «цэнтр», як ён называў Новую-Ніву. Хлопцы ўбачылі, ачапілі

Пад вечар малады хлапец Засім пазнаёміў Перапелку з нядаўна прысланай ў медпункт фельдшарыцай Нінай. Гаманілі аб усім.

Пасьля гэтага часта наведваў Перапелка сваю знаёмую. Сядзелі. Перапелка гаварыў сэнтымэнтальныя компліманты, пераліваў з пустога ў парожняе, каб правесьці хутчэй час.

За вакном ў прысадзе цвілі кветкі, шумела старая ліпа. Пад раніцу на кветкі лажылася сярэбраная раса. Праседжваў так да раньня.

IV.

Адным вечарам Перапелка сядзеў ў адчыненага вакна ў хаце свайго бацькі. Пачынаў калыхацца вецярок. Ён чапляў сабою на галаве валасы Перапелкі і задзіраў іх у гару, нібы хацеў адарваць іх і панесьці з сабою. Потым пералятаў на кніжкі і шуршаў лістамі. Раптам гром стаў мацней і мацней, ярчэй і ярчэй бліскала маланка. Падыходзіла навальніца. Перакачваўся гром.

У вакно глянуў бляск.

— Ніяк пажар.

Выскачыў на вуліцу. Кудзельлю навісалі іскры ў паветры і ў адзін момант тухлі. Крык, шум, гром, полымя—ўсё зьмяшалася ў кучу. Цётка Дар'а схапіла ікону казанскай божай мацеры і бегала вакол запаленых хат.

Насілі ў цэбрах ваду, тушылі. Да раньня дзевяць хат згарэла. Чорныя галавешкі курыліся сінім дымам. Пахла спаленым. Пажар не дайшоў да сярэдзіны вёскі, да хаты Янкі Перапелкі. Раніцай наліваў ён сабе крыху самагону:

— Слава це госпадзі! Заступіўся за мяне!...

Тойжа раніцаю пагарэльцы сабраліся на сход ў хаце Мацьвея.

Уся вёска была на сходзе. Гаманілі, бядавалі.

Ухвалілі зрабіць добраахвотную дапамогу пагарэльцам.

— Сабраць грошы і даць іх Антосю Янкаваму, ён скора едзе ў горад, няхай троха паклапаціцца аб нас. Яму бачыце зручна, а нам самім ня выходзіць. Хлопец свой, разам тут гадаваўся, няхай выклапача за гэтыя грошы лесу пагарэльцам. Так вось што, трэба яго паваць і сказаць яму так...

Верна! падхапілі другія. Трэба паваць яго...

— Таварышы, я настараюся ў горадзе за вас.

У горадзе я ўсе ўстановы ведаю, усіх начальнікаўзнаю--гаварыў пасьля на сходзе Антось...

Позна разышоўся сход.

V.

Туманнай васенняй раніцай ехаў Перапелка ў горад. У кішэні 35 рублёў, што даў яму сход, да бацькавыя. У галаве блыталіся думкі з жыцьця вакацыі. Успомніў, як вясной ехаў з Максімам, пра пажар, навальніцу, Ніну і доўгія летнія вечары, праведзеныя ў яе. Цягнік стагнаў, рваўся ўсе ўперад, у далёкі горад.

Праходзіў верасень. Перапелка прыступіў да занятак. Вечарамі часта хадзіў ў кіно. Ідучы позна да хаты, заходзіў ў стары пакрыўляны домік, там знаёмы гаспадар даваў нашытваючыся дзьве бутэлькі піва, булку, каўбасы.

А сяляне чакалі з гораду спраў наконт лесу.

— Падвёў, бадай,—пачалі гаварыць.

Напісалі ў горад ў учэбную ўстанову, дзе вучыўся Перапелка, заяву.

Цяпер Перапелка ўжо ня вучыцца у горадзе. Ён памагае бацьку зьбіраць «фунты» за памол. Звычайна, калі ён сыпле прынятае зерне ў мех, на селяніна пазірае надта злосна, як бы думае:—і ты пісаў заяву на мяне!

З. Бульбянік.

* * *

У палёх, палёх.
Дзе прастор, прастор
З бараной хаджу
Там дзе блізка бор.

Барана-ж мая,—
Зуб'я вострае.
Барануй, раўнуй
Поля роднае.

Цаліну дзірван
Каля меж бяры.
Скібы злосна рэж
На кускі дзяры.

А пад гарамі
Над раўнінамі
Зьвініць птушак сьпеў
Пераліvамі

На мяжу гляджу,—
Дзягам стужкаю
Удаль цягнецца, ўдаль
Мяжа вузкая.

На мяжы трава
Ды расістая,
Срэбра капелькі
Бліщчаць чыстыя.

А як вецер чуць
Хай пагоніцца
Трава росная
І пакланіцца

Ой, расінаčкі,—
К сонцу зорачкі
К нізу падаюць
У баразеначкі.

У палёх, палёх
Дзе прастор, прастор.
З бараной хаджу
Там дзе блізка бор.

ТАРАС ГУШЧА

Гнілое балота

(Адрывак з апавяданьня „На прасторы жыцьця“)

(Працяг. Глядзі «Ч. З.» № 63 (445) і 64 (446).

Дзядзька Сымон тайком захапіў рыдлёўку і таксама папёр на Сухія Груды. Схаваў рыдлёўку ў кустох, а сам на месца работы падыходзіць. Крок прыпыняе, разглядаецца. Бачыць---высокі вал расьце, дружна ў паветры зямля мільгае, толькі шапкі і хусткі землякопаў відаць. Сам сабою сьмех набягае на губы дзядзькі Сымона. Ідзе работа, а дзядзька Сымон і параду любіць даць. Падходзіць.

— Памажы вам...—пачынае дзядзька Сымон і не канчае: богавай дапамогі ім ня трэба:--ну, Троцкі ці што,---канчае ён.

— Піонэр!—загукалі хлопцы з рову. ---ура, дзядзька Сымон прышоў.

— А чаму гэта, дзядзька, бяз рыдлёўкі?--запытаў яго хтось.

Я толькі проста паглядзець хачу.

— Добра ўжо і тое, што дзядзька хоць і паглядзець прышоў.

— Эх, вы!--сказаў дзядзька Сымон і крута ў кусты павярнуў, а адтуль з рыдлёўкаю ідзе.

— Брава, брава, дзядзька Сымон!

— А вы што-ж думалі, уломак дзядзька Сымон?

І захапіўшы дзялянку зямлі, пачаў кідаць яе ня горш маладых.

— Ня бойся, Аленка,--гаворыць да яе ціхком Сьцёпка:—глядзі, унь яшчэ два дзядзькі каля балота пахаджаюць.

Аленка радасна ўсьміхаецца яму, у вочы заглядае.

І праўда, што ні дзень, новыя работнікі прыбываюць. Ня прыдзе адзін, на яго месца два стануць. Сама ўжо праца пакарае, захапляе чалавека, бо ў гэтай дружнай грамадзкай працы так многа і музыкі, і поэзіі, і сілы, і хараства.

Яшчэ гучней загаманілі Сухія Груды, а балота маўчыць папура, закрыўшыся зялёнаю коўдраю. Дзед-дуб з-за балота глядзіць на Сухія Груды, як-бы грамадою любуецца. А грамада працуе. Яшчэ гусьцей ляцяць сінія, жоўтыя, белыя камякі зямлі, срэбрам і золатам кладучыся па адзін і па другі бок каналу. На ніжэйшае месца выбіраліся, яшчэ спарней выцягаецца канал. Паглядзець—любата. Усё сяло часам зьбіраецца тут. Адны—працаваць, другія--проста так сабе, палюбавацца. Нават чужыя людзі заходзілі сюды. Глядзяць ды галовамі трасуць.

— Сенакос, сенакос будзе!—кажуць, і Гнілое Балота аглядаюць.

— Спусьціць-бы і нам свае балота!

— Няма каму пакамандаваць намі!

— І няма ў нас блізка такой Міранкі!

А заборцаўцаў яшчэ больш ахвота падшыбае.

Каля Гнілога Балота пастануць часамі дзядзькі, глядзяць, мяркуюць, проэкты строяць. Тут і тэхнікі--спэцы ёсьць: што ні скажа як у сьцяну ўлепіць.

— Гэта што!-- па суху капаць усякі патрапіць, а вось як ты на балоце паскачаш?—часамі пачуецца і голас нявер'я.

— Дармо, дзьдзька: і балоту пашэпчам, дамо рады,--заспакойвае Сьцёпка.

-- Маладыя ногі і ў балоце ня гразнуць,--задорыста адгукнецца хто з моладзі.

Цяпер старых і ня адгоніш адгэтуль, у смак уваішлі. Уся гэтая справа сталася блізкай, душу мазоліла, думкі займала. А работа была нялёгкая, перашкоды былі: расьцелюць тут свае срэбраныя невады грымотныя хмары, дажджу нальюць у канал, а там работа надышла, сенакос, жніво. Рабочыя рукі адкідаліся. Але Сьцёпка ўпарта вядзе сваё, ні разу ня спынілася работа. У 20 числах лінія роўны, глыбокі, акуратны канал ляжаў між Гнілым Балотам і рэчкаю. Але наперадзе было яшчэ многа работы: трэба пратоку зрабіць на балоце ды прарэзаць заставу, злучыць канал.

Тут было многа гоману і спрэчак і розных проэктаў, як наладзіць работу на балоце. Адны казалі, што трэба насьцілаць грэблю з двух бакоў, дзе-б маглі стаяць рабочыя, каб прачысьціць пратоку.

-- А мы гэта зробім прасьцей і скарэй--сказаў Міхась Барута.

Ён таксама блізка да сэрца прыняў гэтую справу і дапамагаў сыну. Зьбілі яны дзьве пары перакідных кладак з дошак і прывезьлі іх. Палажылі кладкі на балота, на кладкі работнікі пасталі і пашлі варушыць Гнілое Балота. Мацюта--каваль зрабіў спэцыяльныя рыдлёўкі--каўшы і сам прывёз іх сюды. Перад заставаю для вады расчысьцілі шырокае месца. Работа к канцу падыходзіла. Сяло валнавалася. З нецярплівасьцю чакалі таго дня, калі будзе прарэзана застава.

Тры дні аставалася да «іспаса».

— Мы свой «фэст» устроім,—казаў Сьцёпка, бо моладзь згаварылася пусьціць канал якраз у гэты дзень, калі зьбярэцца народ каля «святога калодзежу». Падгатаваліся, як мае быць. Проціў заставы набралася многа вады з балота. На расчышчаным месцы цэлая сажалка стаяла, і вада ўсё прыбывала. Проціў уваходу ў канал зрабілі дашчаную заставу, а зямлю выбралі. Праз дошкі ў канал вада патрошкі прасочвалася, і малюсенькая крынічка пакацілася па каналу ў Міранку.

Народ замітусіўся, паваліў агромністаю грамадою. Азірнуўся а. Ціт і ня ведаў, што думаць: ці гэта пад «сьвяты калодзеж» народ валіць, ці на канал глядзець. І сэрца яго затрывожылася. «А можа і зноў дапаможа мне гэты лайдак», падумаў ён і з непакоем правіў сьвятыя літаньні.

Каля «сьвятога калодзежу» спыніліся толькі старыя бабкі, калекі, а некаторыя жабракі з лерамі і гармонікамі таксама пашлі за народам на «Сухія Груды».

Каля дашчанай заставы насыпалі хлопцы курганок зямлі. На гэтым курганку стаяў Сьцёпка Барута і ўся моладзь, што дзень у дзень ваявала тут на фронце працы. Загарэлая, змораная цяжкаю працаю, яна была вясёлая, жывая. Яна была горда сьвядомасьцю, што зрабіла вялікую справу, бо падышла цяпер важная мінута, якою жылі яны ўвесь час свае ўпартае працы.

— Таварышы, грамадзяне!—зазьвінеў малады голас.

Узварухнуўся народ і заціх, а на самым версе курганка стаяў бяз шапкі Сьцяпан Барута і гаварыў:

— Мы вельмі рады, што прышлі вы на наш «фэст», на наша маладое сьвята працы. Мы працавалі, каб спусьціць з быстраю рэчкаю гніль Гнілога Балота, каб на яго месцы зазелянеў мураваю грамадзкі луг. Сотні гадоў пакланяліся вы «сьвятому калодзежу», і сотні гадоў стаяла тут гнілое балота, заражала паветра і разносіла хваробы. І «сьвяты калодзеж» не памагаў вам. Таварышы! Задумайцеся над гэтым. Не «сьвятыя калодзежы», не малітвы бацюшак дадуць вам шчасьце і дабрабыт, бо шчасьце і дабрабыт—у вас самых.

Тут зроблена спроба, каб паказаць сілу дружнай грамадзкай працы, і вы бачыце вынікі яе, бачыце сваімі вачамі. Але мы зрабілі маленькую частку таго, што нам трэба зрабіць і што мы можам зрабіць. У нас няма добрага будынку для школы, а дзе і няма колы, народнага дому, бібліотэкі, нашы дзеці ўлетку бяз догляду, нашы саламяныя стрэхі спрыяюць пажарам, нашы дарогі топяцца ў гразі, на нашых грэблях гразнуць коні, на нашых мастох калечацца людзі і жывёла. А ўсё гэта можна ўхіліць, сваімі рукамі пабудаваць новае, моцнае, прыгожае, і канечна, патрэбнае нам. І гэта вы зробіце, калі будзеце выступаць грамадою, дружна, згодна. Дык няхай жыве свабодная праца! Няхай закрасуюць і разаўюцца грамадзкія «колектывы працы» Няхай наша нядбаласьць пройдзе разам з гэтым гнілым балотам!

Тут Сьцёпка з моладзьдзю з аднаго боку і сталыя сяляне з другога паднялі дашчаную заставу, праз якую чуць-чуць не пераліvалася вада.

З шумам хлынула вада ў канал і пабегла далей і далей, нясучы з сабою пясок, кусочкі дрэва, траву. Удоўж каналу стаяў па сьвяточнаму ўбраны народ, моўчкі слухаючы музыку вады. А з-пад «сьвятога калодзежу» далятаў, як бы з разьбітага чыгуна, нудны, гнусавы звон, але з-за шуму вады ў канале яго бадай што і ня чуваць было.

* * *

Праз тыдзень пасьля таго, як быў пушчан канал, паехаў Сьцёпка вучыцца: кончыліся летнія вакацыі. Адчуваў ён сябе вельмі добра: папершае, яго проэкт---асушыць Гнілое Балота ўдаўся яму, як лепей ня трэба; па-другое, сяляне вельмі сярдэчна праводзілі яго і прасілі прыехаць да іх на другое лета, і патрэцяе, з ім ехала і Аленка. Што яна паступіць ў пэдтэхнікум, у Сьцёпкі ня было ніякага сумленьня. Аленка-ж была ўпэўнена, што са Сьцёпкам яны нідзе не прападуць, але ім яшчэ трэба многа вучыцца, каб ужо потым, рука ў руку пайсьці з ім у шырокія прасторы жыцьця.

(Канец).

15-га ЧЭРВЕНЯ ПАЧЫНАЕЦЦА ПЯЦІТЫДНЁВІК ГАЗЭТЫ „ЧЫРВОНАЯ ЗЬМЕНА“.

Хто як шэфствуе?

ЛКСМБ на трэцім месцы.

Па вестках Балтыцкага флёту на першым месцы па шэфству над флётам стаяць **маскоўская, ленінградзкая, беларуская, ніжагародзская і яраслаўская** арганізацыі комсамолу.

Тульская і уральская арганізацыі па паўгоду ня пішуць чырвонафлётцам і не адказваюць на іх лісты. Але самымі дрэннымі шэфамі аказаліся арлоўскія і ўльлянаўскія комсамольцы, якія да гэтага часу не зьвязаны ні з воднай арганізацыяй

Чырвонафлётцы прапануюць арганізаваць **усесаюзную пераклічку комсамольцаў шэфаў.**

Дом адпачынку рабочай моладзі.

За 2 тыдні—15 рублёў.

Менскі АК ЛКСМБ сумесна з АК Аховы Здароўя арганізуе ў Весялоўцы (пад Менскам) **дом адпачынку рабочай моладзі.**

Дом адпачынку будзе працаваць з 15-га чэрвеня па 1-ае верасьня 27 г. Кошт аднаго месца на 15 дзён—15 руб.

Жадаючыя адпачыць комсамольцы і рабочая моладзь павінны запісацца ў АК і ўнясьці 50 процантаў кошту месца.

У АК праводзіцца кожны дзень запіс ад 6 да 9 гадзін увечары.

Балота красуе!

На Менскай балотнай станцыі

Менская балотная станцыя мае 40 дзесяцін добрых сенажацяў, 18 дзесяцін аўса, 29 дзесяцін бульбы і гародніны

Апроч таго, на асушаных балотах пасаджаны маліна, парэчкі, агрэсты і закладзены пляц для клубнікі.

Сярэдні ўраджай сенажацяў на асушаных балотах перавышае 350 пудоў. Галоўным чынам тут разводзяць віку і цімафеяўку.

Сёлета балотная станцыя карыстаецца для ворыва трактарам сыстэмы Фордзон, які добра працуе на асушаных балотах.

Праводзіцца вывучэньне, якія гатункі збожжа лепш растуць на балоце.

Фізкультура

Да акруговых спаборніцтваў

Менскі акруговы савет фізкультуры зацьвердзіў праграмму **акруговых спартыўных спаборніцтваў**. Яна складаецца з наступнага: 1) Бег на 100 мэтраў для мужчын і 60 для жанчын. 2) Піханьне ядра. 3) Кіданьне дыску. 4) Скачкі з разьбегу і ў вышыню.

Пленум Вышэйшага Савету

Чарговы пленум ВСФК склікаецца 20-га чэрвеня з наступнай абвесткай дню: 1) бліжэйшыя задачы Чырвонага Спортінтэрну; 2) даклад прэзыдыуму ВСФК; 3) формы і мэтады масавай фізкультурнай працы; 4) даклад Магілеўскага АСФК і 5) бягучыя справы. На пленум запрашаюцца па тры прадстаўнікі ад кожнай акругі.

Новаўве[д]зеныя кніжкі фізкультурнікаў.

На гэтых днях выходзіць з друку ЗБОРНІК „Да дню вызваленьня Беларусі ад белапалякаў“

выданьня ЦК ЛКСМБ і Галоўпалітасьветы БССР

стар. 112 цана 60 кап.

У зборніку зьмешчаны:

Матар'ялы для дакладаў, Апавяданьні, П'есы, Вершы, Песьні, Сьпіс літаратуры

Выдавецтва „Чырвоная Зьмена“

У тры радкі

○ **Другі выпуск Беларускага Комвузу** адбудзецца 12 чэрвеня г. г.

○ **26 машынных таварыстваў** налічваецца зараз у БССР.

○ Усім студэнтам БДУ, якія разьяжджаюцца на вакацыі, выдадзены адпаведныя інструкцыі і агульны плян **грамадзкай працы ў вёсцы.**

○ Па Менскай акрузе налічваецца **звыш 23 тысяч фізкультурнікаў.**

○ Віцебскі кооэратыўны тэхнікум выпушчае сёлета **40 працаўнікоў нізавой кооперацыі.**

○ **Двухмесячныя курсы дзеля падрыхтоўкі на рабфак** арганізуюцца гэтымі днямі ў Менску па пастанове ЦСПСБ.

○ Пры Музэі Рэволюцыі БССР арганізуецца **яўрэйскі аддзел у якім будуць зьмешчаны матар'ялы, характэрызуючыя удзел яўрэйскіх рабочых у рэволюцыйным руху.**

○ 12 чэрвеня адчыняецца **Менская агульна-гарадзкая радыё-выстаўка.**

○ Калінінская акруговая **газэта „Наш працаўнік“ зачынілася** з прычыны ліквідацыі акругі.

Адказы чытачам

Адашчыку (966). Ручная швэйная машына каштуе ў „Дзяржшвэймашыне“ (Ленінская вуліца) 72 руб., нажная—103 руб. і нажная цэнтральная—113 руб. Машыны даюцца ў крэдыт рабочым і служачым па даверанасьцях ад адміністрацыі, а сялянам па даверанасьцях ад сельсаветаў.

Анісімаву (967). З мэдыцынскіх тэхнікумаў на Беларусі існуюць акушэрскі і фармацэўтычны ў горадзе Магілёве, куды і трэба пасылаць заявы аб паступленьні.

Саковічу (968). У БССР існуе цэнтральнае бюро эспэрантыстых (у Менску). Матар'ялы для яго трэба накіроўваць па адрасу: вуліца Карла Маркса, клуб Карла Маркса, цэнтральнае бюро эспэрантыстых.

Яму-ж (969). У ВНУ будуць прымацца асобы і 1904 году нараджэньня.

С. (970). Леташнія конкурсныя экзаміны пры паступленьні ў гэтым годзе ў ВНУ не залічваюцца. Трэба экзаміны трымаць паўторна.

Рудніку (971). У ВНУ РСФСР будуць прымаць грамадзян БССР па камандыроўкам Наркамасьветы БССР.

Высоцкаму (972). „Чырвоная Зьмена“ вершаў на расійскай мове ня друкуе.

Сонейку (973). У школы сялянскай моладзі прымаюць з ведамі чатырох-годкі. Працяг навучаньня 3 гады. Па сканчэньню атрымоўваюць веды сямігодкі.

Ты вось чытаеш, а твой таварыш?

Справу распаўсюджваньня „Чырвонай Зьмены“ паставім на ногі.—Тыраж газэты павінен павялічыцца ў самы бліжэйшы час!

„А хто яго ведае--як выпісваюць“

Ячэйкі горраёну „узмацняюць тыраж“.

Сакратар **ячэйкі Наркамгандлю** адсунуў ляжачыя на стале справы, пацёр рукамі галаву і глыбока ўздыхнуў:

— Казаць колькі мы выпісваем «Чырвоных Зьмен»... Вось што—у нас быў даклад у дзень друку і мы адзначылі, што наогул «Чырвоная Зьмена» нас не здавальняе... Так, зусім не здавальняе...

— А колькі ўсё-ж такі ячэйка выпісвае экзэмпляраў газэты?

— Зараз... зараз... **2 экзэмпляры.** Адзін выпісвае беспартыйны, а другі—комсамолец.

Гэта быў адказ сакратара ячэйкі, у якой налічваецца 37 чалавек!

Я пацікавіўся—колькі-ж ячэйка выпісвае «Комсомольских Правд»? Аказалася, што толькі 3 экзэмпляра. Значыць, наогул комсамольскі друк не спадабаецца ячэйцы... Цікава!

А трэба сказаць, што ячэйка Наркамгандлю—ня выключэньне. **Амаль ўва ўсіх савецкіх ячэйках Менску справа распаўсюджваньня «Чырвонай Зьмены» пастаўлена з рук вон дрэнна!**

Напрыклад, у **ячэйцы Белкоопсаюзу** АПА працаўніца **тав. Іткіна** у адказ на пытаньне аб выпісцы «Чырвонай Зьмены» разьвяла рукамі ды ўсьміхнулася:

— Ня ведаю нічога... Здаецца, толькі сакратар і адзін сябра бюро выпісваюць а больш ніхто. У ячэйцы нашай **20 чалавек.**'

Ня лепш і ў **рабочых ячэйках** Праўда, па **электростанцыі** крыху больш выпісваюць, чым у Наркамгандле, але ў адносінах да агульнай колькасьці гэта зусім мала. Выпісваюць толькі **5 чал.**, а ячэйка налічвае **47 чал.** АПАпрацаўнік кажа, што хлопцы не разумеюць быццам-бы беларускай мовы, але гэта стары матыў! Сьмешна цяпер чуць, што газэту ня выпісваюць таму, што яна на беларускай мове. Тут прычына ў **дрэннай пастаноўцы справы распаўсюджваньня комсамольскага друку, у халатных адносінах да гэтай справы з боку актыву!**

Доўга шукаў сакратар ячэйкі **абуткавай фабрыкі** хто-б мог мне адказаць, колькі ячэйка выпісвае «Зьмену»? Урэшце знашоўся ўпаўнаважаны па друку, які і заняўся падлікам (а так ня ведаў!)

Доўга чакаў я радаснай весткі, але... дарэмна! Аказалася, што ячэйка фабрыкі, якая налічвае 52 сябра, выпісвае **толькі 2 «Зьмены»!**

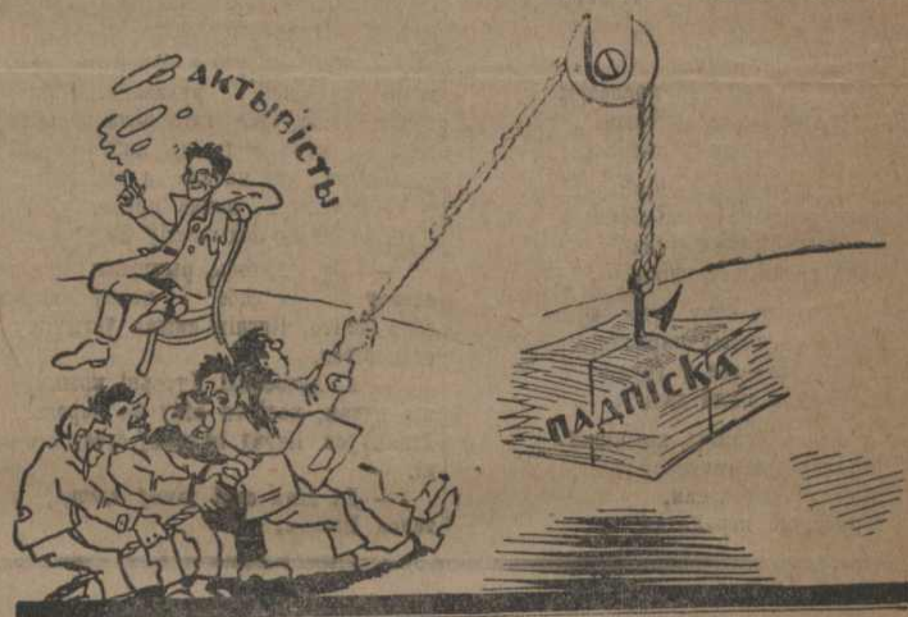
Калі-ж прыдзе канец такім адносінам да комсамольскай газэты?

А. Каліта.

„Барацьбіт“ за тыраж

„Часта нашы актывісты толькі гавораць аб неабходнасьці пашырыць падпіску на „Чырвоную Зьмену“, узмацніць яе тыраж, але самі не падпісваюцца на газэту... На словах—адно, а на справе—другое ..“

(З допісу юнкора **Грыгарчука.**)

АКТЫВІСТЫ: Цягнеце, хлопцы, цягнеце,—гэта карысна! А я пасяджу, ды пагляджу!...

Пяроймем гэта!

Ячэйкі ЛКСМ іншых гарадоў (Масква Ленінград), ня гледзячы на тое, што ў іх добра ідзе справа па распаўсюджваньню комсамольскіх газэт, праводзяць яшчэ такое мерапрыемства: кожная ячэйка выпісвае для сябе комсамольскія газэты акрамя падпіскі асобных комсамольцаў.

Грошы на гэта бяруцца з ячэйковага фонду.

Газэты падшываюцца, з іх робяцца неабходныя выразкі і выпіскі даюць спраўкі па розных пытаньнях, цікавячых комсамольцаў.

Трэба і нашым ячэйкам па гэтаму прыкладу пачаць выпісваць для выкарыстаньня ў штодзённай працы „Чырвоную Зьмену“, аднычасна не паслабляючы кампаніі падпіскі на газэту ўсіх комсамольцаў.

Голубок.

Згублены

○ Часовае пасьведчаньне № 213 на імя Маталыцкага, выдадзенае Слуцкім акругкомам ЛКСМБ.

○ Сяброўскі білет № 265 на імя Часенка Я., выдадзены Менакругкомам ЛКСМБ.

НАВУКА І ЖЫЦЬЦЁ.

Чаму мы сьпім?

Кара бяссоніцай.

Ужо з даўніх часоў аднэй з самых пакутных караў лічыцца **кара бяссоніцай**. Кітайскія мандарыны, якія вядомы ўсяму сьвету па свайму выключна лютаму „асортымэнту“ пытак, калісьці ўжывалі гэту кару ў адносінах да самых важных злачынцаў.

Асуджанаму ні ў чым не адказвалі: яго надзвычайна добра кармілі, трымалі ў сьветлым памяшканьні, давалі магчымасьць гуляць. Але ўсімі даступнымі сродкамі **яму не давалі** спаць. І гэта станавілася такою бясконцаю пакутай, што няшчасны ня вытрымліваў і паміраў. Патрэба сну аказвалася такой-жа неабходнасьцю, як патрэбнасьць яды і дыханьня.

Адвечная загадка сну.

Чаму гэта так? Чаму мы адчуваем такую патрэбу ў штодзённым сьне? І чаму адным дастаткова тры-чатыры гадзіны сну, а другія адчуваюць сябе разьбітымі, калі сьпяць менш 8-9 гадзін у суткі?

На першы погляд усё гэта здаецца вельмі простым: мы сьпім таму, што адчуваем зморанасьць пасьля дню працы. Але чаму тады сьпяць гультаі, дармаеды? І потым—чаму зьяўляецца часта бяссоніца ў тых, хто занадта зморвае сябе работай? Здавалася-б, што яны вось і павінны спаць „мёртвым сном“.

Вучоныя да гэтай пары яшчэ не разгадалі цікавае і важнае пытаньне: **чаму мы сьпім?** Але ўсё-ж такі ў нас маюцца некаторыя ключы да разгадкі і аб гэтым варта пагаварыць.

Усякі, назіраўшы сьпячага чалавека, ведае, што чалавечы організм працягвае жыць і ва сьне: праца сэрца і лёгкіх не спыняецца. Ва сьне многія робяць шэраг рухаў: паварачваюцца з боку на бок, зяваюць, чыхаюць, пачухваюцца.. Але на сьне адсутнічае так званае „сьвядомае жыцьцё“ чалавека. Справа ў тым, што тэй апарат, які кіруе нашай сьвядомай дзейнасьцю—кара галаўнога мозгу—у часе сну не працуе. А калі гэта так, дык няма сумленьняў у тым, што іменна тут трэба шукаць разгадку пытаньня аб прычынах нашага сну.

Сонная атрута

Францускія вучоныя Ляжандр і П'ерон зрабілі больш ста вопытаў для вырашэньня проблемы сну. Пабоямі, саджаньнем на кароткі ланцуг, які не даваў ёй лягчы, электрычнымі уколамі і інш. яны прымушалі сабаку ня спаць 9-10 дзён. А потым, забіўшы яго, яны вывучалі кару галаўнога мозгу,

І вось тут яны сустрэліся з вельмі цікавым зьявішчам: яны выкрылі ў мазгу ня спаўшых сабак новую невядомую матэрыю, якая аўладала асабістай уласьцівасьцю. Калі выцісьнуць гэту матэрыю з мазгу такога сабакі, і ўспрысьнуць у мозг здаровага нормальнага і выспаўшагася сабакі, то праз адну-дзьве гадзіны ён пагружаўся ў глыбокі сон, які працягваўся некалькі гадзін. Пасьля гэтага сабака прасыпаўся і зноў прыходзіў у нормальнае становішча.

Гэта вынаходжаньне навяло вучоных на думку, што матэрыя, здабытая імі з мазгу доўга ня спаўшых сабак, зьяўляецца асобай атрутай—**„соннай атрутай“**, накапіўшайся ў іх мазгу ў выніку доўгага дбаньня і зьяўляючайся прычынай іх сну.

Дык чаму ўсё-ж такі мы сьпім

На грунце сваіх вопытаў, абодвы вучоныя зрабілі цікавыя вывады. Па іх думцы, чалавек у часе сваёй дзеннай дзейнасьці накапляе ў кары свайго галаўнога мозгу сонную атруту, якая і выклікае ў яго патрэбу спаць. Чым больш гэта дзённая дзейнасьць і, у асаблівасьці, чым больш разумовая дзейнасьць чалавека, тым больш накапляецца ў яго мазгу соннай атруты, і, значыць, тым больш часу трэба яму, каб зьвішчыць за час сну гэтую атруту мозгу, тым больш часу яму трэба спаць.

Вось чаму для людзей разумовай працы, гэта значыць для такіх людзей, у мазгу якіх накапляецца шмат соннай атруты, патрабуецца больш начны адпачынак (прыкладна, гадзін 8-9). Для чалавека-ж, які займаецца фізычнай працай дастаткова 5-6 гадзін сну.

Гэта-ж вынаходжаньне дала магчымасьць высьвятліць, чаму старыя людзі сьпяць звычайна вельмі мала—ня больш 4-5 гадзін, а дзеці па 20 гадзін і больш у суткі. Вучоныя лічаць, што організм чалавека з уростам паступова прывучаецца змагацца з соннай атрутай. Другімі словамі, тут адбываецца тое самае што і з так званымі „дзіцячымі хваробамі“: у дзіцячым узросьце куды часьцей хварэюць скарлацінаю і адзёрам чым узрослыя людзі, організм якіх менш падатлівы да гэтых хвароб.

Зразумела, гэта вынаходжаньне яшчэ далёка не дае поўнай разгадкі сну. Яшчэ шмат застаецца няяснага ў гэтай проблеме. Але пачатак ужо пакладзен. І гэта дае нам веру ў тое, што ўсемагутная навука скора прыдзе да поўнага разьвязаньня гэтай цікавейшай загадкі жыцьця—загадкі сну.

Самалёт на парашуце

Катастрофы пры паветраных рэйсах здараюцца, праўда, за апошні час рэдка, але ўсё-ж такі яны бываюць і тэхніка прыдумвае ўсё новыя і новыя вынаходжаньні для іх папярэджваньня.

Да гэтай пары існаваў дзеля гэтага адзіны шлях—парашут. Але-ж увесь час насіць з сабой парашут для паветранага пасажыра ня вельмі ўдобна. Адзяваць-ж яго ў момант катастрофы ня ўсякі зможа: для гэтага патрэбна вялікая вытрымка і ня малое ўменьне. Дзе-ж тут выхад?

Ён быў прапанован у Амэрыцы ў горадзе Лос-Анжэлосе адным вынаходцам—лётчыкам. Па яго проэкту зусім няма неабходнасьці кожнаму пасажыру адзяваць на сьпіну парашут. Упаўне дастаткова забясьпечыць адным вялізным парашутам усіх пасажыраў. Вярней, нават ня іх, а ўсю каюту пасажырскага самалёту, уключаючы сюды і сядзеньне для пілота.

Коротка кажучы, яго самалёт павінен аўладаць асобым прыстасаваньнем, якое дасьць магчымасьць хутка аддзяліць кабінку пасажыраў ад кошу самалёту і распусьціць над ёй парашут. Па яго вылічэньням для авычайнага аднаматорнага пасажырскага самалёту для гэтай мэты патрэбен будзе парашут дыямэтрам у 20—25 мэтраў.

Спэцыялісты ня бачаць у гэтым проэкце нічога немагчымага, і ёсьць падстава дапушчаць, што першыя вопыты з такім самалётам будуць утвораны ў бліжэйшай будучыне.

Адказныя рэдактары: А. БАРАНЬНІКАЎ. А. КУРЦІК.

Галоўлітбел № 24867 Менск. 2 друкарня БДВ.